

Секція Бухгалтерський облік, аналіз та аудит
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Чуб Ю.В.

к.е.н., доцент

кафедри бухгалтерського обліку

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Поняття «облікова політика» увійшло до сучасної науки і практики вітчизняного бухгалтерського обліку з прийняттям Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та пакета національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Воно є ключовим у системі міжнародних стандартів фінансової звітності, що зумовлено самою ідеєю стандартизації обліку та звітності. Загальні правила бухгалтерського обліку в Україні встановлюються законодавчо, а на кожному підприємстві залежно від галузі господарювання, умов діяльності, кваліфікації персоналу, технічного забезпечення вони конкретизуються його обліковою політикою.

Підходи, визначені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО, дістали подальший розвиток, вони істотно поглиблені та розширені. Зокрема, обґрунтовано необхідність та історичну зумовленість облікової політики, сформульовано фактори, які визначають особливість облікової роботи підприємства, а отже, справляють вплив на формування облікової політики, досліджено її вплив на результати фінансово-господарської діяльності. Дослідження організації облікового процесу у сільськогосподарських підприємствах показало, що розробка облікової політики носить дещо формальний характер, який передбачає складання фінансової звітності відповідно до загальних вимог П(С)БО та зовнішніх користувачів. На таку ситуацію впливають як відсутність достатнього практичного досвіду управління в ринкових умовах, так і недостатнє законодавче регулювання даного питання.

Вітчизняний бухгалтерський облік історично розвивався за активної участі держави. Інструментом нормативного регулювання була інструкція, що містила правила його ведення та охоплювала всю методичну базу з урахуванням галузевих

особливостей. Це не вимагало ніяких самостійних тлумачень з боку бухгалтерів або інших державних чи професійних органів. Потреба у формуванні облікової політики виникла лише в умовах повної господарської самостійності підприємства. Офіційне запровадження зумовлене процесами реформування національної системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог ринкової економіки шляхом гармонізації його з міжнародними стандартами.

За визначенням, наведеним у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання звітності. Разом з тим, законодавча база тільки в основних аспектах визначає норми в галузі методології облікової політики, визначаючи цю складову облікового процесу. Діючі законодавчі норми потребують додаткових коментарів та деталізації особливостей їх практичного застосування.

На вибір і обґрунтування облікової політики підприємства впливають такі основні фактори: форма власності та організаційно-правова форма підприємства; галузева приналежність або вид діяльності; обсяги діяльності, чисельність працівників і т. д.; система оподаткування; ступінь свободи діяльності в ринкових умовах (самостійність рішень в питаннях ціноутворення, вибору партнера); стратегія фінансово-господарського розвитку; наявність матеріальної бази (забезпечення комп'ютерною технікою й іншими засобами оргтехніки, програмними продуктами тощо); система інформаційного забезпечення підприємства (по всіх необхідних для ефективної діяльності підприємства напрямках); рівень кваліфікації кадрів; система матеріального стимулювання і ефективності роботи підприємства.

У сільському господарстві вартісна оцінка застосовується відповідно до певного технологічного процесу. Саме специфіка організаційно-технологічних особливостей виробництва впливає на вибір методу обліку витрат і калькулювання собівартості продукції.

У практиці господарювання аграрних підприємств постійно відбувається адаптація до умов роботи з використанням національних стандартів бухгалтерського обліку. Розуміння і прийняття облікової політики має ґрунтуватися

не тільки на глибокому і всебічному вивченні ринкового середовища, потенціалу і перспективі розвитку підприємства, нормативної бази діяльності і ведення облікових робіт, а й на інформації, що одержана після проведення аналітичних розрахунків та оцінки наслідків вибору того чи іншого методу облікової політики. При цьому основним критерієм при виборі того чи іншого методу обліку по елементах облікової політики повинна бути економічна ефективність, оскільки від прийнятих методів обліку залежить об'єктивність і точність розкриття інформації у фінансовій звітності підприємства.

Отже, облікова політика кожного аграрного підприємства повинна здійснюватися розумним поєднанням законодавчого регулювання і власної ініціативи підприємства щодо ведення обліку та складання фінансової звітності, враховуючи галузеві особливості. Саме галузеві аспекти здебільшого визначають спектр методологічних та організаційно-технологічних особливостей облікової політики, що має відобразити реальний фінансово-майновий стан діяльності підприємства при складанні фінансової звітності.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73 // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – № 55. – С. 12-16.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996-XIV: [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. – Режим доступу. – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.